

PALEOLİTİK DÖNEMDE SANAT ESERLERİNİN YAPIMINDA KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER II

Aşı boyası doğadan elde edilebilen, hematit demir oksit içeren, mineralli bir toprak boya olup sarıdan koyu kırmızıya kadar değişebilen renkleri mevcuttur. Suda eriyip yağda çözünebilir. Güneşte solmaz, dış etkenlere karşı dayanıklıdır

Kırmızı aşı boyası, prehistorik çağlarda üç farklı alanda kullanılmıştır:

1. Resim için boya elde etmede

2. Can vermek amacıyla cesetleri boyamada. Örneğin grup içindeki önemli bir kişi öldüğünde özel giysisiyle ile gömülür ve üstüne toz halindeki kırmızı aşı boyası serpilirdi,

3. Deniz kabuklarının boyanmasında. Bu kabuklar boyandıktan sonra mezarlara bırakılırlardı. Kırmızının bu denli yoğun olarak kullanılmasının nedeni, bu rengin yaşamsal sıvı olan kana benzemesindedir. Kırmızı rengi kullanan prehistorik sanatçı, rengi sürdüğü insan ya da hayvan figürinine hayat verdiğine ya da onu canlandırdığına inanırdı. Sonuç olarak, kırmızı rengin kullanımının sembolik bir anlamı vardır.

Yontma Taş Çağı sanatçısı, hangi rengi hangi amaçla kullanmış olursa olsun, üç şekilde uygulamıştır: 1. Pat halinde 2. Toz halinde 3. Sıvı halde olmak üzere.

Boyanın pat halinde kullanımı:

Demir oksit, manganez gibi mineral yumruları ya da topakları, taş havanlara konularak gayet ince bir şekilde dövülürlerdi. Toz halindeki boya, yassı taşlar ya da kürek kemikleri üzerinde boya homojen bir pat haline gelinceye kadar, kemik bir kaşıkla, hayvan yağı ya da ilik gibi yağlı maddeler ya da reçine ile karıştırılırdı. Bu işlemde suyun kullanılıp kullanılmadığı bilinmemektedir.

Karıştırma işleminde yumurta akı ve günümüz ilkellerinde olduğu gibi sidiğin kullanıldığı da ileri sürülen savlar arasındadır. Pat halindeki bu boya maddeleri, günümüzdeki yağlı ve pastel boyaların ilk örnekleri olarak kabul edilebilirler. Kıvama sokulan boya maddesi kullanılmak üzere, yassı taşlar ya da kürek kemikleri üzerine alınırlardı. Bunlar, günümüz sanatçılarının kullandıkları paletlerin ilk örnekleridir.

Günümüze kadar boya izlerini muhafaza etmiş olan kürek kemikleri, bazı üst Paleolitik sitlerden ele geçmiştir. Örneğin Pair-non-Pair (Gironde)'de bulunan dört tane bizon kemiği, üzerlerinde renk izleri taşımaktadır. Yine boya maddesinin içinde kıvama sokulduğu ya da ezildiği taş çanaklar ve taş havanlar hâlâ boya izlerini taşımaktadırlar.

Boyanını toz halinde kullanımı:

Toz haline getirilen boya maddesi, kimi zaman olduğu gibi kullanılmıştır. Bu kullanımda toz boya püskürtme yoluyla uygulanmıştır. Püskürtme işi ise yağlanmış yüzey üzerine ya doğrudan ağızla üflemeyle ya da uzun kemiklerin belki de kamışların yardımıyla yapılırdı. Bu boyama tekniği günümüzdeki “püskürtme” yoluyla yapılan boyamanın kökenini oluşturmaktadır. Püskürgeçlerin ilk örnekleri, resimli mağaraların dolguları içinden ele geçmiş olan ve içleri boya maddesi izleri taşıyan uzun kemiklerdir.

Boyanın sıvı halde kullanımı:

Prehistorik resimlerde uygulanmış olan üçüncü boyama şekli, sıvı halinde boyamadır. Bu boyama şekli bir takım testler sonucunda anlaşılmıştır. Bu bir parlatma tekniğidir. Toz halindeki boya maddesi; su, yumurta akı, kan, bal ve bitki suları gibi hafif yapışkan maddelerle karıştırılırdı. Bu maddeler ise boyaya yapışkan bir özellik kazandırır ve sürüldüğü yerde kalmasını sağlardı. Bu boyama türünün, bugünkü suluboyanın ilk örneği olduğunu söylemek olanaklı görünmektedir.

YARARLANILAN KAYNAK

Yalçınkaya, I., (1981), Taş Devirlerinde Sanat Eserlerinin Yapımında kullanılan Araç ve Gereçler. Antropoloji 10: 1-15. Ankara.